

BESLUT

2014-05-26

Dnr: 13/02855,
2857 och 2800

SAKEN

Tankesmedjan, P3, 2013-12-02, inslag om en politiker; fråga om opartiskhet och saklighet samt respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

INSLAGET

Inslaget var ett avsnitt av *Tankesmedjans* julkalender under december 2013. Julkalendern hade som tema att för varje lucka lyfta fram en riksdagsledamot som varit misstänkt för ett brott och utretts i konstitutionsutskottet eller av en åklagare. Det aktuella inslaget handlade om riksdagsledamoten för Sverigedemokraterna, Thoralf Alfsson. Inslaget inleddes med att ena programledaren ringde en företrädare för Brottsförebyggande rådet för att inhämta statistik om alla riksdagsledamöter som varit misstänkta för brott. Därefter påannonserades julkalendern med "Våra misstänkta politiker". I inslaget som följde sa de två programledarna följande.

(Programledare 1) – *Tankesmedjans* julkalender. Lucka 1. Thoralf Alfalfsson. Thoralf Alfalfsson föddes 1957 av en kvinna. Sedan blev han sverigedemokrat. Slut på bakgrundsinformation. Alf Thoralfnisse är en riksdagsledamot och det har han varit sedan 2010. Han har hunnit med en hel del kriminell aktivitet. Misstänkt. Redan 2012 dömdes han för förtal och fick betala 5 000 kr. Misstänkt. I dagsläget utreds Nilsnisse Alfthor för hets mot folkgrupp eftersom att han skrev ett blogginlägg. Thoralf Nissetroll skrev det här. (Programledare 2) – 'För varje somalier som får uppehållstillstånd i Sverige så ökar penningströmmen från Sverige till terroristorganisationen Al-Shabab och mängden av drogen kat som förs in i Sverige ökar med kvadraten'. (Programledare 1) – Enligt undersökningar som Thoralf Alfalfsson gjort med hjälp av sin egen rasism, kom han fram till att för varje somalier som får uppehållstillstånd ökar pengarna till terrororganisationen Al-Shabab och dessutom menar han att importen av drogen kat ökar jättemycket. Han menar att den ökar med kvadraten. Det är en superstor ökning. Så här stor. (Programledare 2) – Någonting ökar med kvadraten. Om det i dag smugglas in tio kilo kat per år, om vi tar det till

exempel, och femtio personer från Somalia får uppehållstillstånd, båda siffrorna är ju väldigt, väldigt, väldigt låga här, men då skulle alltså katinförseln bli tio upphöjt till femtio. Alltså en tia och så femtio nollor på det. Det är ju mer än hela jordens vikt till exempel. (Programledare 1) – Källan Thoralf Nissetroll hade var som sagt sin alldeles egna rasism. Något han väljer att kalla fakta.

Thoralf Alfssons röst klipptes sedan in som så följande.

Det grundar sig faktiskt på fakta.

Därefter fortsatte programledarna igen.

(Programledare 1) – Synar man Thoralf Alfhattssons fakta märker man dock ganska snabbt att det inte kan stämma. (Programledare 2) – Det är ju mer än hela jordens vikt till exempel. (Programledare 1) – Men det förklarar Alf Thoralf så här. (Programledare 2) – Det är orimligt.

Thoralf Alfssons röst klipptes in på nytt mellan programledarnas samtal.

(Thoralf Alfssons) – Ja. [...] Men du förstår ju att jag vill spetsa till min formulering lite grand. (Programledare 1) – Lite grand. (Programledare 2) – Mängden av drogen kat som förs in i Sverige ökar med kvadraten. (Programledare 1) – En förundersökning mot Alftroll Trollkuk är inledd och det gäller alltså hets mot folkgrupp. Men kommer han finnas skyldig? Det vet ingen. Med tanke på att han är riksdagsledamot är chansen ganska liten. Det är ju trots allt politik. (Thoralf Alfsson) – Som politiker så måste jag också kunna uttrycka de problem och farhågor som finns. (Programledare 1) – Ja, det är politik och i politiken är allt möjligt och fram för allt lagligt. (Thoralf Alfsson) – Det är ju liksom en politik det handlar om och då måste man få beskriva saker och ting. (Programledare 1) – Det var lucka 1 i *Tankesmedjans* julkalender 'Misstänkta politiker'. Thoralf Alfnissetrolltroll...

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av två personer, bland annat Thoralf Alfsson. Enligt Thoralf Alfsson skiljer sig inslaget om honom från de andra inslagen i *Tankesmedjans* julkalender. Thoralf Alfsson anser att hans namn förlöjligades flera gånger i inslaget och att programledaren kränkte hans döda mor. Thoralf Alfsson anser vidare att han beskylls för att vara rasist och kriminell vilket han borde fått bemöta.

En anmälare anser att Thoralf Alfsson förlöjligades och framställdes som mycket korkad. Enligt anmälaren berodde det på Thoralf Alfssons uttalande om sambandet mellan somaliska invandrare och kvantiteten kat som smugglas in. Anmälaren anser att Thoralf Alfssons uttalande var närmare sanningen än programledarens uträkning i inslaget och Sveriges Radio (SR) bör följaktligen offentliggöra en rättelse.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt med bestämmelsen om respekt för privatlivet och anför följande.

Tankesmedjan är ett humorprogram med stark satirisk prägel som kommenterar händelser och skeenden i samhället. En av programmets främsta uppgifter är att bevaka och kommentera svensk inrikespolitik. *Tankesmedjan* står på den ”lilla människans” sida och granskningen av makthavare som exempelvis politiska partier och deras riksdagsledamöter är bitvis provocerande. För att polarisera olika ståndpunkter och väcka debatt är vissa uttalanden medvetet vassa. Programmet har sänts sedan januari 2010 och dess lyssnare är därmed väl förtrogna med dess form, innehåll och tilltal. Att det i det nu aktuella fallet var fråga om en julkalender med satiriskt innehåll framgick tydligt av sammanhanget.

Som tidigare har anförts i ärenden gällande *Tankesmedjan* kan satir generellt beskrivas som en genre vilken bygger på grova och drastiska effekter. Genom att vara elak, träffande och rolig gör satiren publiken uppmärksam på orättvisor, mänskliga svagheter och fördomar. Det måste därför vara högt i tak. Det ligger även i satirens natur att den ibland kan uppfattas som stötande eftersom den ofta balanserar på gränsen till det som vissa anser är acceptabelt att skämta om.

Att göra en julkalender med inriktning på misstänkt brottlighet står i skarp kontrast mot vad julkalendrar vanligtvis handlar om och därmed uppstår en tydlig satirisk effekt. Det anmälda inslaget var den första luckan i julkalendern. Övriga politiker som blev en del av den var en centerpartist, en moderat och en miljöpartist. Det handlade således inte enbart om ett specifikt parti. *Tankesmedjan* tar ofta avstamp i nyheter eller i aktuella händelser för att exemplifiera och bygga upp satiriska poänger. Utgångspunkten i det nu aktuella inslaget var att åklagaren i november återupptagit förundersökningen om hets mot folkgrupp gällande ett inlägg som Alfsson skrivit på sin blogg. Det framgår i inslaget att Alfsson enbart var misstänkt och att utredning fortfarande pågick. Alfsson anför att förundersökningen hade lagts ned men det beslutet fattades av åklagaren först den 3 december 2013 det vill säga dagen efter att inslaget sändes. I övrigt kan nämnas att det som åsyftas i inslaget gällande Alfssons tidigare ”kriminalitet” är det förtal han fälldes för så sent som 2012.

I inslaget presenterades anmälaren inledningsvis med sitt korrekta namn men när han därefter nämndes byttes bokstäver ut och ord lades till vilket är ett välkänt komiskt grepp. Det räkneexempel om katsmuggling som *Tankesmedjan* gjorde med anledning av det som Alfsson påstått i bloggen var uppenbart tillskruvat för att uppnå en komisk effekt. Det kan enligt praxis inte ställas samma krav på saklighet i satirinslag som i andra sammanhang. I egenskap av riksdagsledamot och folkvald är Thoralf Alfsson en offentlig person. Han får således tåla både granskning och vass satir. Satiren gällde dessutom i första hand ett politiskt utspel som Alfsson valt att publicera. Alfssons inställning i frågan framkommer dessutom i inslaget genom klipp ur en intervju där han medger, att han i

egenskap av just politiker, spetsat till sin formulering i bloggen om somalier och katismuggling för att väcka just debatt i frågan.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (vid tidpunkten för sändningen enligt 6 § i sändningstillståndet och efter den 1 januari 2014 enligt 14 § i sändningstillståndet). Av granskningsnämndens praxis framgår att programformen har betydelse vid tillämpningen av kraven på opartiskhet och saklighet. När det gäller program och inslag av klart parodisk, ironisk eller satirisk karaktär kan dessa krav ställas lägre.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (vid tidpunkten för sändningen enligt 7 § och efter den 1 januari 2014 enligt 16 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslagets satiriska karaktär tydligt framgick. Enligt nämndens mening var uttalandena i det aktuella inslaget långtgående och kunde framstå som personangrepp. Mot bakgrund av Thoralf Alfssons roll som riksdagsledamot, att inslaget utgick från hans egna blogginlägg samt med beaktande av att det enligt nämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirinslag, anser nämnden att det inte lämnades några uppgifter som var av intrångskaraktär eller som krävde ett bemötande. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet eller mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Nämnden anser inte heller att anmälarnas invändningar i övrigt medför att inslaget strider mot kravet på saklighet SR:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Martin Holmgren, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Martin Holmgren

Johannes Wik